II

(Besluiten waarvan de publicatie niet voorwaarde is voor de toepassing)

COMMISSIE

BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 25 november 1998

betreffende steun van Italië aan Enirisorse SpA

(Kennisgeving geschied onder nummer C(1998) 3866)

(Slechts de tekst in de Italiaanse taal is authentiek)

(Voor de EER relevante tekst)

(2000/334/EG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, inzonderheid op artikel 93, lid 2, eerste alinea,

Na de belanghebbenden overeenkomstig dit artikel te hebben aangemaand [1] hun opmerkingen te maken,

Overwegende hetgeen volgt:

I

Bij brief van 13 januari 1998 heeft de Commissie de Italiaanse regering in kennis gesteld van haar beslissing om de procedure van artikel 93, lid 2, van het Verdrag in te leiden ten aanzien van de steun die ENI, in de vorm van kapitaalinbreng, heeft verleend aan de subholding Enirisorse SpA (hierna „Enirisorse" genoemd). Hierbij moet onmiddellijk worden opgemerkt dat Enirisorse voor 100 % wordt gecontroleerd door de Italiaanse overheidsholding ENI, die ten tijde van de hier vermelde feiten op haar beurt door de Italiaanse staat werd gecontroleerd via het Ministero del Tesoro (ministerie van de schatkist), dat het merendeel van de aandelen in handen had.

De feiten

Bij Beschikking 98/212/EG [2] heeft de Commissie besloten tot beëindiging van de procedure ten aanzien van de kapitaalinbreng door ENI in Enirisorse. De kapitaalinbreng vond, in het kader van een herstructureringsplan, plaats in de periode 1992-1996 en bedroeg in totaal 1 819 miljard ITL. Italië werd van deze beschikking in kennis gesteld bij brief van 2 mei 1997.

De Commissie besloot in Beschikking 98/212/EG dat de kapitaalinbreng ten bedrage van 1 819 miljard ITL verenigbaar was met de gemeenschappelijke markt en met de EER-Overeenkomst ingevolge artikel 92, lid 3, onder c), van het EG-Verdrag en artikel 61, lid 3, onder c), van de EER-Overeenkomst, mits bepaalde voorwaarden in acht werden genomen. In het kader van de onderhavige beschikking zijn de volgende voorwaarden belangrijk:

— Italië verbond zich ertoe het herstructureringsplan volledig uit te voeren en bijgevolg de ondernemingen en productieeenheden die nog aan Enirisorse toebehoren, te privatiseren en Eniresorse definitief te liquideren vóór 31 december 1998;

— de ontvangsten uit de privatiseringen moesten worden gebruikt om de eventuele latere liquidatiekosten van Enirisorse te dekken;

[1] PB C 70 van 6.3.1998, blz. 5.

[2] PB L 80 van 18.3.1998, blz. 32.

— er werd een procedure ingesteld om toe te zien op de uitvoering van de beschikking door de Italiaanse regering.

De Commissie ontving op 11 november 1997 het eerste halfjaarverslag van de Italiaanse regering. Uit het verslag bleek onder meer dat Pertusola Sud, een van de twee overblijvende ondernemingen van Enirisorse SpA, die te Crotone een productie-eenheid voor zink exploiteert, nog niet was verkocht. Dat strookte niet met het door Italië meegedeelde en door de Commissie goedgekeurde herstructureringsplan.

De problemen rond Pertusola Sud hadden een belangrijke rol gespeeld in Beschikking 98/212/EG. Destijds had Italië namelijk meegedeeld dat de onderneming vóór eind 1997 zou worden gesloten of verkocht aan een geïnteresseerde koper. In het tweede geval zou de koper de productie omschakelen van zink naar nikkel. Op die manier vormde de sluiting of de verkoop van Pertusola Sud in 1997 een belangrijk onderdeel van het aangemelde herstructureringsplan voor Enirisorse, dat de Commissie in de motivering van Beschikking 98/212/EG heeft opgenomen.

Aangezien de exploitatieverliezen van Enirisorse in 1997 te wijten waren aan de activiteiten van Pertusola Sud, rekende de Commissie immers op de sluiting of de verkoop van die onderneming aan een particulier bedrijf om het uiteindelijke doel van het herstructureringsplan voor Enirisorse, namelijk de definitieve liquidatie, te verwezenlijken.

Uit hetzelfde verslag bleek dat ENI in 1997 in Enirisorse vers kapitaal had ingebracht voor een bedrag van 133 miljard ITL. Dit ingebrachte kapitaal werd onder meer gebruikt voor het dekken van exploitatiekosten van Pertusola Sud en liquidatiekosten van Enirisorse. Deze kapitaalinbreng maakte evenwel geen deel uit van het aan de Commissie meegedeelde herstructureringsplan voor Enirisorse en werd dus ook niet in overweging genomen in Beschikking 98/212/EG. Deze kapitaalinbreng werd dus niet bij de Commissie aangemeld en is bijgevolg onrechtmatig toegekend.

De Commissie moet derhalve die nieuwe kapitaalinbreng beoordelen als een nieuwe onwettige steunmaatregel, omdat de steun is verleend zonder voorafgaande kennisgeving overeenkomstig artikel 93, lid 3, van het Verdrag.

Op grond van de informatie die de Commissie in de eerste fase van haar onderzoek heeft verzameld, moet zij concluderen dat de kapitaalinbreng door ENI in 1997 niet voldoende financieel kon renderen, omdat Enirisorse op korte termijn zou worden geliquideerd; bijgevolg kan niet worden beweerd dat ENI zich als een particuliere investeerder gedroeg. Enirisorse leed overigens gedurende meer dan vijf jaar zware verliezen; een particuliere investeerder zou de onderneming in een vroeger stadium hebben geherstructureerd of geliquideerd om een einde te maken aan de aanhoudende verliezen.

De Commissie, die sterk betwijfelt of de genoemde kapitaalinbreng verenigbaar is met de gemeenschappelijke markt, aangezien de afwijkingen ingevolge artikel 92, leden 2 en 3, van het Verdrag niet van toepassing lijken te zijn, heeft besloten de procedure van artikel 93, lid 2, van het Verdrag in te leiden ten aanzien van de nieuwe kapitaalinbreng.

II

Naar aanleiding van de publicatie van het besluit om de procedure in te leiden ([3]) heeft de regering van het Verenigd Koninkrijk bij brief van 6 april 1998 eigen opmerkingen kenbaar gemaakt die de argumenten van de Commissie steunen. De Britse autoriteiten stellen met name dat de latere kapitaalinbreng door ENI in Enirisorse, gezien de financiële toestand van deze laatste, niet beantwoordt aan het gedrag van een particuliere ondernemer.

Bij brief van 4 mei 1998 heeft Union Minière, zinkproducent en directe concurrent van Pertusola Sud, opmerkingen ingediend die eveneens de argumenten van de Commissie steunen. Union Minière stelt met name dat de nieuwe kapitaalinbreng in Enirisorse in de boekjaren 1997 en 1998 ter dekking van de verliezen van de door Enirisorse gecontroleerde Pertusola Sud een ongerechtvaardigde en niet aangemelde steunmaatregel van de staat vormt. Deze nieuwe steun vervalst kennelijk en op onrechtmatige wijze de concurrentie op de zinkmarkt, die reeds onder een structureel overschot van de productiecapaciteit lijdt.

De Commissie heeft geen opmerkingen van andere lidstaten of van andere belanghebbenden ontvangen. De Commissie heeft de opmerkingen van het Verenigd Koninkrijk en van Union Minière bij brief van 28 mei 1998 aan de Italiaanse regering toegezonden.

III

In haar antwoord op de kennisgeving van inleiding van de procedure en op de bovengenoemde opmerkingen van derden heeft de Italiaanse regering zowel het besluit tot inleiding van de procedure door de Commissie als de opmerkingen van derden betwist met de volgende argumenten:

— de kapitaalinbreng in kwestie ten bedrage van 133 miljard ITL werd bij de Commissie aangemeld in het kader van het toezicht op de uitvoering van Beschikking 98/212/EG;

— van de betwiste 133 miljard ITL is 34 miljard bestemd ter dekking van de verliezen van Pertusola Sud, terwijl de resterende 99 miljard dient ter dekking van kosten in verband met Enirisorse. Deze 99 miljard ITL wordt gebruikt om het door de Commissie goedgekeurde herstructureringsplan te

([3]) Zie voetnoot 1.

voltooien; deze latere kapitaalinbreng van 99 miljard ITL moet worden geacht in de grond te zijn toegestaan, hoewel dat bedrag niet formeel was opgenomen in de geplande steunmaatregel, terwijl de Commissie in artikel 3, onder b), van Beschikking 98/212/EG had bepaald dat Italië gegevens over eventuele extra liquidatiekosten zou verstrekken;

— de bedragen (99 miljard ITL) ter dekking van de liquidatie- en sluitingskosten van een onderneming kunnen materieel gesproken niet de concurrentievoorwaarden vervalsen, aangezien zij bestemd zijn voor een onderneming die definitief haar activiteiten beëindigt en van de markt verdwijnt.

Met betrekking tot de 34 miljard ITL die aan Pertusola Sud is uitgekeerd, erkent Italië dat Enirisorse in 1997 een kapitaal van 34 miljard ITL heeft ingebracht in Pertusola Sud teneinde de verliezen van de onderneming weg te werken. De Italiaanse regering merkt evenwel het volgende op:

— de Commissie wist bij de vaststelling van Beschikking 98/212/EG dat Pertusola Sud dat jaar 48 miljard ITL zou verliezen. Door tot de verkoop of de sluiting van Pertusola Sud vóór eind 1997 te verplichten, heeft de Commissie dus de voortzetting van de activiteiten tot die datum en de daaruit voortvloeiende vereffening van de in 1997 opgestapelde verliezen impliciet goedgekeurd;

— Pertusola Sud is gevestigd in het geografische gebied Crotone dat in aanmerking komt voor regionale steun zoals bedoeld in artikel 92, lid 3, onder a), van het Verdrag; de betwiste steun kan derhalve verenigbaar met de gemeenschappelijke markt worden geacht in het licht van de genoemde bepaling van het Verdrag.

IV

Enirisorse is in 1991 opgericht als een „zuivere" holding om de economisch-financiële middelen van de ENI-groep te optimaliseren en vooral om de verantwoordelijkheid voor het beheer van de participaties die de holding voornamelijk in de mijnbouwactiviteiten heeft, in een enkel centrum onder te brengen. In 1991 hebben ENI en haar toenmalige aandeelhouder (het Italiaanse Ministero del Tesoro) namelijk besloten de verliesgevende activiteiten af te stoten. Het uiteindelijke doel van de gehele operatie was de privatisering van de holding Enirisorse.

Met dit vooruitzicht heeft Enirisorse een buitengewoon actieplan uitgewerkt, dat onder meer de sluiting van de vestiging Pertusola Sud vóór eind 1997 inhield of de verkoop aan een geïnteresseerde koper die de productie-eenheid zou omschakelen van zink naar nikkel.

In de periode 1992-1996 heeft Enirisorse van haar enige aandeelhouder, ENI, 1 819 miljard ITL aan herkapitaliseringen ontvangen om het plan ten uitvoer te leggen. Die steun heeft de Commissie bij Beschikking 98/212/EG verenigbaar met het Verdrag geacht, met inachtneming van de voorwaarden en bepalingen van het aangemelde herstructureringsplan. In dezelfde periode verwachtte Enirisorse bovendien uit de verkoop van ondernemingen en takken van ondernemingen ongeveer 840 miljard ITL.

V

Wordt de betwiste kapitaalinbreng gelijkgesteld met overheidssteun?

Om uit te maken of de herkapitalisering ten bedrage van 133 miljard ITL op overheidssteun neerkomt, toetst de Commissie de kapitaalstroom tussen de Italiaanse staat, de hoofdaandeelhouder ten tijde van de feiten, en Enirisorse aan het criterium van de investeerder die tegen normale marktvoorwaarden handelt, zoals uiteengezet in haar mededeling aan de lidstaten [4] betreffende de toepassing van de voorschriften op overheidssteun aan openbare bedrijven in de industriesector. Volgens dit beginsel is een financiële verrichting staatssteun, indien zij niet zou zijn aangegaan door een particuliere investeerder die tegen de normale marktvoorwaarden handelt.

Ten tijde van de feiten, namelijk in 1997, waren er, naast de Italiaanse staat, die verreweg de grootste aandeelhouder van ENI was, nog andere particuliere aandeelhouders in ENI. Terzelfder tijd speelde het Ministero del Tesoro, dat de meerderheid van de aandelen van ENI in handen had, echter een toonaangevende strategische rol in de bepaling van het bedrijfsbeleid van de groep.

De betwiste herkapitalisering ten bedrage van 133 miljard ITL waarvoor de procedure is ingesteld, werd gefinancierd met winsten die anders naar de aandeelhouders van ENI en met name de controleaandeelhouder, de Italiaanse staat, waren gegaan. De middelen die ENI ter beschikking van Enirisorse heeft gesteld, zijn bijgevolg te beschouwen als staatsmiddelen in de zin van artikel 92, lid 1, van het Verdrag.

De Commissie heeft goede redenen om aan te nemen dat de herkapitalisering door ENI ten bedrage van 133 miljard ITL wordt gekenmerkt door een onvoldoende, of beter gezegd niet bestaande, financieel rendement, aangezien de interventie voornamelijk neerkomt op het dekken van verliezen van een onderneming (Pertusola Sud) die reeds zou moeten zijn geliquideerd, en niet nader omschreven liquidatiekosten waarvan het niet duidelijk is waarom ENI die zou moeten dragen, indien er geen duidelijke juridische verplichting is.

Aangezien een dergelijke juridische verplichting, waarvan de Italiaanse autoriteiten het bewijs dienden te leveren, niet

[4] PB C 307 van 13.11.1993, blz. 3.

bestaat, beantwoordt het optreden van ENI geenszins aan de handelwijze van een particuliere investeerder in een marktekonomie. ENI kon immers onmogelijk rekenen met een rendement dat evenredig was aan het bedrag van de herkapitalisering en gezien de omstandigheden kon zelfs niet het geringste rendement worden verwacht, omdat het beluit was genomen om Enirisorse in elk geval vóór 31 december 1998 te liquideren.

Derhalve kan niet staande worden gehouden dat ENI als een particuliere investeerder heeft gehandeld, toen werd besloten tot de nieuwe kapitaalinbreng ten bedrage van 133 miljard ITL. Een particuliere investeerder zou Enirisorse hebben geliquideerd en de liquidatiekosten zoveel mogelijk hebben beperkt; alleen een duidelijke juridische verplichting zou hem tot verdere interventie kunnen nopen. Uit de gegevens waarover de Commissie beschikt, moet zij concluderen dat ENI niet heeft gehandeld ingevolge een juridische verplichting in verband met de gebruikelijke procedure tot liquidatie van een onderneming.

Hieruit volgt dat de maatregelen in kwestie steunmaatregelen van de staat zijn.

VI

Onwettigheid van de steunmaatregelen

In verband met het rechtmatige karakter van de steunmaatregel in kwestie stelt Italië in zijn antwoord op de inleiding van de procedure dat de betwiste kapitaalinbreng van 133 miljard ITL bij de Commissie is aangemeld in het kader van het toezicht op de uitvoering van Beschikking 98/212/EG.

In dit verband moet de Commissie opmerken dat de informatie betreffende de nieuwe kapitaalinbreng, een van de vele gegevens die de Commissie in het kader van het genoemde toezicht zijn verstrekt, formeel zou moeten zijn aangemeld, aangezien het om een nieuwe steunmaatregel gaat die niet is opgenomen in het bedrag van de steun die krachtens Beschikking 98/212/EG is toegestaan. In elk geval zijn de Italiaanse autoriteiten niet de verplichtingen nagekomen in verband met de aan de toekenning van de steun voorafgaande kennisgeving, zoals nader omschreven door het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen, met name in het arrest van 11 december 1973 in zaak 120/73 (Lorenz/Duitsland) ([5]).

Dezelfde Italiaanse autoriteiten erkennen overigens dat de nieuwe kapitaalinbreng ten bedrage van 133 miljard ITL niet was begrepen in de door de Commissie goedgekeurde 1 819 miljard ITL. Zij beweren echter dat van die 133 miljard ITL 99 miljard is gebruikt voor de voltooiing van het door de Commissie goedgekeurde herstructureringsplan. Die latere inbreng van 99 miljard ITL moet worden beschouwd als in wezen toegestaan, ofschoon deze niet formeel is opgenomen in de steunmaatregelen van het plan, terwijl de Commissie in artikel 3, onder b), van Beschikking 98/212/EG had bepaald dat Italië gegevens zou verstrekken over de eventuele extra liquidatiekosten.

([5]) Jurisprudentie 1973, blz. 1471.

De Commissie kan dergelijke argumenten evenwel niet aanvaarden omdat artikel 2 van Beschikking 98/212/EG uitdrukkelijk bepaalt dat de ontvangsten uit privatiseringen van ondernemingen van Enirisorse door ENI niet mogen worden geïnvesteerd in andere haar toebehorende ondernemingen, maar gebruikt moeten worden om de eventuele latere liquidatiekosten van Enirisorse te dekken. Hieruit volgt dat het, ofschoon de Commissie verdere liquidatiekosten had kunnen voorzien bij de vaststelling van de genoemde beschikking, duidelijk was uit de letterlijke inhoud van het genoemde artikel dat voor de Commissie deze kosten dienden te worden gedekt met de ontvangsten uit de privatiseringen van de te koop gestelde ondernemingen van Enirisorse en beslist niet met nieuwe overheidssteun in de vorm van een nieuwe kapitaalinbreng, zoals hier het geval is.

Bovendien lijkt de bewering van de Italiaanse autoriteiten dat de Commissie, die wist dat Pertusola Sud in de loop van 1997 nieuwe verliezen ten bedrage van 48 miljard ITL zou lijden en ingestemd had met de sluiting vóór 31 december 1997, impliciet de vereffening van die verliezen zou hebben toegestaan, volledig ongegrond.

Het feit dat de Commissie wist dat Pertusola Sud nieuwe verliezen zou lijden, impliceert geenszins dat zij instemt met nieuwe steun ter dekking van die verliezen. Het zou in feite volkomen logisch zijn geweest, en in elk geval in overeenstemming met Beschikking 98/212/EG, dat Enirisorse de nieuwe verliezen van Pertusola Sud dekte met de ontvangsten uit reeds verwezenlijkte privatiseringen of met eigen middelen van de holding, zonder zijn toevlucht te nemen tot een nieuwe en absoluut niet geplande kapitaalinbreng, zoals dat het geval is geweest.

Hieruit vloeit voort dat de maatregelen in kwestie onwettige steunmaatregelen van de staat vormen omdat Italië ze vóór de invoering ervan niet bij de Commissie heeft aangemeld en, a fortiori, omdat de Commissie ze niet heeft goedgekeurd overeenkomstig artikel 93, lid 3, van het Verdrag.

VII

Verenigbaarheid van de onwettige steunmaatregelen met de gemeenschappelijke markt

Met betrekking tot de verenigbaarheid van de steunmaatregelen stelt Italië in de eerste plaats dat de bedragen ter dekking van de liquidatie- en sluitingskosten van een onderneming materieel gesproken de concurrentievoorwaarden op de gemeenschappelijke markt niet kunnen vervalsen en evenmin van invloed kunnen zijn op het handelsverkeer tussen lidstaten, aangezien zij bestemd zijn voor ondernemingen die hun activiteiten definitief stopzetten en van de markt verdwijnen.

Daarop antwoordt de Commissie dat die bewering in de gegeven omstandigheden van alle grond is ontbloot: een en ander wordt direct tegengesproken door de opmerkingen van Union Minière, concurrent van Pertusola Sud, die zich erover beklaagt dat de steunmaatregelen in kwestie de onderneming in staat hebben gesteld op de zinkmarkt actief te blijven en aldus de

concurrentie tussen haar en de overige zinkproducenten te vervalsen.

In dit geval zijn de ondernemingen waaraan de betwiste steun direct of indirect ten goede is gekomen, namelijk nog steeds actief op de markten en blijven zij vaak produceren, zoals dat het geval is bij Portovesme en bij Pertusola Sud die, hoewel al enkele maanden in liquidatie, een actieve zinkproducent is. Zonder de betwiste steun zou deze onderneming al lang moeten zijn verkocht of gesloten.

Het argument dat Italië aanvoert kan derhalve niet worden aanvaard, aangezien het gaat om liquidatiekosten die direct of indirect gevolgen hebben voor ondernemingen die nog op de markt actief zijn.

Italië stelt bovendien dat de vestiging Pertusola Sud zich in elk geval in het geografische gebied van Crotone bevindt, dat in aanmerking komt voor regionale steun zoals bedoeld in artikel 92, lid 3, onder a), van het Verdrag. De betwiste steunmaatregel kan bijgevolg verenigbaar met de gemeenschappelijke markt worden geacht overeenkomstig de genoemde bepaling van het Verdrag.

In dit verband wijst de Commissie erop dat zij krachtens artikel 92, lid 3, onder a), van het Verdrag gemachtigd is, in afwijking van het verbod op steunmaatregelen van de staat die het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloeden en de mededinging vervalsen, als verenigbaar met de gemeenschappelijke markt te verklaren „steunmaatregelen ter bevordering van de economische ontwikkeling van streken waarin de levensstandaard abnormaal laag is of waar een ernstig gebrek aan werkgelegenheid heerst, mits de voorwaarden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt, daardoor niet zodanig worden veranderd dat het gemeenschappelijke belang wordt geschaad".

In dit kader heeft de Commissie regionale steun goedgekeurd zodra vaststond dat aan het criterium van de levensvatbaarheid van de onderneming was voldaan. Met andere woorden, regionale steun wordt toegestaan voorzover daadwerkelijk een voordeel voor de regio wordt verkregen, bijna altijd uit een oogpunt van werkgelegenheid, in samenhang met de levensvatbaarheid van de gesteunde onderneming. In elk geval is evident en door een constante jurisprudentie bevestigd (zie het recente arrest van het Gerecht van eerste aanleg van de Europese Gemeenschappen van 15 september 1998 in de gevoegde zaken T-126/96 en T-127/96 (EFIM en BFM/Commissie) [6] dat de Commissie zich, ook bij de toepassing van artikel 92, lid 3, onder a), niet kan onttrekken aan het in overweging nemen van het communautaire belang en zich nooit mag beperken tot het controleren van de regionale specificiteit van de maatregel in kwestie zonder het effect daarvan op communautair niveau te beoordelen.

In het onderhavige geval beroept Italië zich eenvoudigweg op een regionale afwijking voor een te liquideren onderneming, waarvoor geen enkele levensverwachting meer bestaat, ook niet op middellange termijn. Dit houdt in dat de kapitaalinbreng in kwestie geen enkel concreet voordeel voor de werkgelegenheid in de regio kan opleveren, aangezien de Italiaanse autoriteiten zelf erkennen dat Pertusola Sud, dat reeds in liquidatie is, uiterlijk op 31 december 1998 moet worden gesloten.

De betwiste interventie lijkt evenmin een functie te vervullen in een of ander regionaal beleid, aangezien een steunmaatregel ter liquidatie van ondernemingen niet kan worden beschouwd als een steunmaatregel „ter bevordering van de economische ontwikkeling" van het betrokken gebied. Een dergelijke steunmaatregel vormt integendeel een laatste poging om tegen alle industriële, economische en regionale logica in Pertusola Sud tot elke prijs nog enkele maanden op de markt te houden.

De Commissie moet derhalve, met betrekking tot de genoemde bepalingen van artikel 92, lid 3, onder a), constateren dat de hier bedoelde steunmaatregelen ad hoc niet zijn genomen uit hoofde van een openbare strategie die daadwerkelijk de regionale ontwikkeling ten goede komt en die dus een afwijking kan rechtvaardigen. Uit het dossier blijkt evenmin dat de steun is verleend om arbeidsplaatsen te scheppen in een steunregio. Het onderzoek van de zaak wijst integendeel uit dat het om maatregelen gaat die er uitsluitend op gericht zijn de ondernemingen die nog door Enirisorse worden gecontroleerd, en met name Pertusola Sud, hoe dan ook in stand te houden.

Met betrekking, ten slotte, tot de eventuele verenigbaarheid van de nieuwe steunmaatregelen in het licht van artikel 92, lid 3, onder c), van het Verdrag merkt de Commissie op dat Italië zich in het kader van deze procedure niet direct op die bepaling beroept. Voor alle duidelijkheid herhaalt de Commissie dat steunmaatregelen van de staat in aanmerking kunnen komen voor de genoemde afwijking, mits de voorwaarden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt, daardoor niet zodanig worden veranderd dat het gemeenschappelijke belang wordt geschaad. Met betrekking tot herstructureringssteun, de enige steun waarop men zich in dit geval eventueel kan beroepen, wordt in de communautaire richtsnoeren voor reddings- en herstructureringssteun aan ondernemingen in moeilijkheden [7] onder meer onderstreept dat dit soort steun een buitengewoon karakter heeft en dus niet verlengbaar is, met uitzondering van bijzondere gevallen waarin dat kan worden gerechtvaardigd. In dit geval is evenwel de toekenning van de steun in kwestie, die nieuw is ten opzichte van de steun waarvoor toestemming is verleend bij Beschikking 98/212/EG, strijdig met het beginsel van eenmaligheid, aangezien er geen nieuwe feiten zijn met een buitengewoon karakter die eventueel de goedkeuring daarvan door de Commissie kunnen rechtvaardigen.

VIII

Op grond van de bovenstaande overwegingen concludeert de Commissie dat de steun in de vorm van kapitaalinbreng ten bedrage van 133 miljard ITL, waarvoor ten aanzien van Italië de procedure is ingeleid, niet in aanmerking kan komen voor een van de afwijkingen als bedoeld in artikel 92, lid 3, onder a), b) en c), omdat de steun niet bestemd is ter bevordering

[6] Jurisprudentie 1998, blz. II-3437, rechtsoverweging 101.

[7] PB C 283 van 19.9.1997, blz. 2.

van de economische ontwikkeling van regio's waarin de levensstandaard abnormaal laag is, en evenmin voor de herstructurering van ondernemingen, die binnen afzienbare tijd en hoe dan ook uiterlijk op 31 december 1998 moeten worden gesloten.

Bij het inleiden van de procedure heeft de Commissie er de aandacht van de Italiaanse autoriteiten op gevestigd dat ten aanzien van onrechtmatig toegekende steun een besluit kan worden genomen dat de lidstaat verplicht de verleende steun terug te vorderen en in het onderhavige geval wordt dat noodzakelijk geacht teneinde de eerlijke mededingingsvoorwaarden te herstellen die vóór de steunverlening bestonden,

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN:

Artikel 1

De door Italië in 1997 aan Enirisorse SpA verleende steun in de vorm van herkapitaliseringen ten bedrage van 133 miljard ITL is onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt.

Artikel 2

1. Italië neemt alle nodige maatregelen om van Enirisorse SpA de in artikel 1 bedoelde steun die reeds aan Enirisorse onrechtmatig ter beschikking is gesteld, terug te vorderen.

2. De terugbetaling geschiedt in overeenstemming met de procedures en bepalingen van het Italiaanse recht betreffende de terugvordering van overheidskredieten. De terug te betalen steun wordt vermeerderd met rente die loopt vanaf de datum waarop de steun aan Enirisorse SpA is uitgekeerd tot de datum van effectieve terugbetaling. De rente wordt berekend op basis van de referentievoet welke voor de berekening van de equivalente nettosubsidie van regionale steunregelingen geldt.

Artikel 3

Italië stelt de Commissie binnen twee maanden na bekendmaking van deze beschikking in kennis van de maatregelen die zijn getroffen om hieraan te voldoen.

Artikel 4

Deze beschikking is gericht tot de Italiaanse Republiek.

Gedaan te Brussel, 25 november 1998.

Voor de Commissie
Karel VAN MIERT
Lid van de Commissie